

EL LLIBRE DE LA SETMANA

Ficar-hi la banya

JORDI LLAIVINA

PERFIL

TOT I QUE VA DEBUTAR EL 2005 AMB 'PAPALLONES I ROELLES', VA SER AMB 'UNA MÀQUINA D'ESPAVILAR OCELLS DE NIT' QUE JORDI LARA VA ACONSEGUIR UNA GRAN REPERCUSSIÓ CRÍTICA I ENTRE ELS LECTORS. ARA PUBLICA LA NOVEL·LA 'SIS NITS D'AGOST'

“Aquesta –confessa l'escriptor Jordi Lara– és una història que segurament no em pertocava”. (Encara que soni com un acudit, sense l'accident de cotxe que l'autor va compartir amb una vaca no tindriem llibre: “Una banya va travessar el parabrisa per enfilarme”.) La història se li imposa, doncs, i finalment l'escriu. No sense vacil·lacions. *Sis nits d'agost* parteix de l'enigmàtica mort de Lluís Maria Xirinacs i Damians (Barcelona, 1932 - Ogassa, 2007), i aborda el procés d'investigació i escriptura que en fa Lara. Sobre el traspàs del filòsof i activista català planen, encara, algunes ombres. Va deixar una nota de comiat, que no acaba d'aclearir res sobre la seva decisió.

Refaig el que acabo d'escriure, tament com si seguis la inspiració del desplegament compositiu de l'obra mateix: “*Sis nits d'agost* és una semblança parcial, agònica i intensa, del sempre esquiu i amagadís Lluís Maria Xirinacs i Damians, però és també una obra sobre el procés d'investigació i escriptura que en fa Lara”.

Xirinacs es va deixar morir al començament d'agost del 2007. El dia 6, el del seu setanta-cinquè aniversari, es feu acompanyar (amb cotxe) d'un amic metge, Joan Parés, a un paratge muntanyós del Ripollès, el pla de Pegot, prop d'una ermita significativament anomenada Vidabona. L'amic va entendre una decisió tan transcendent i no l'hi va discutir pas. Xirinacs era un home obstinat, amb un sentit espartà de la disciplina. Joan Parés és un dels personatges que apareixen en aquesta novel·la real. Com el boletaire que troba el cadàver, els dos mossos que acuden al lloc, els diversos amics i col·laboradors de la Fundació Randa - Lluís Maria Xirinacs, els periodistes convocats quan es coneix la notícia... I l'escriptor mateix, esclar.

Un home de conviccions fermes

“Xirinacs ho preparava tot a consciència”. No cal dir la pròpia mort! “Els peus glaçats i el cervell ardent”, era un home de conviccions molt fermes, difícils d'alterar. “Va voler ensenyar a la gent a no tenir por”. Estimava Jesús, i, de fet, va conce-

SIS NITS D'AGOST
JORDI LARA
EDICIONS DE 1984
210 PÀG. / 18 €

bre la seva trobada amb la mort com un sacrifici personal, de signe inequívocament cristià: “Ho faig pel meu poble”. Lara signa un exercici brillant d'aproximació a un home que se'n escapa sempre.

Més encara, firma un assaig d'interpretació: “Potser Xirinacs escrivia per a allò que tots escrivim, per explorar amb un llumí vacil·lant que ens crema els dits les clavegueres del jo”.

L'autor descriu l'escenari mortuori amb una gràcia novel·lesca. Hi ha uns esquinçalls de sacs de pinso, de plàstic blanc, nuats als arbres del voltant. Una tovallola (“una interferència del món d'allà baix”), que el filòsof no duia dins la bossa quan el doctor Parés el deixa a deu minuts d'on el boletaire Rovira va trobar el cadàver. El sentit de tot això no s'acaba de dilucidar. Essent important (són detalls del desenllaç d'una existència quimèrica, al marge de les convencions!), no és, tanmateix, el moll de l'os. Diria que la qüestió moral sobre la qual Lara s'interroga no és tant el significat d'aquella mort sinó el sentit d'una vida de pelegrí apassionat: “Quantes n'havia sospesat Xirinacs entre el catàleg infinit de morts possibles?” Hi ha algun passatge que abandona l'estil vigorós del reportatge literari per fer-se imperiosament líric: “Encara és clar, tot és rentat i ara li toca al fred. Les afraus de Sant Amanç fumegen, el pla és un laberint de xaragalls que sobreixen, s'alça la ferum de terra picolada. Surt el llargardaix sucós, les primeres formigues fan rebost”. Xirinacs va deixar de prendre unes pastilles. El dia de les exèquies una deixeblla del filòsof descriu el fèretre embolicat amb l'estelada “com un tió sota la manta”. Quin símbol més potent per al temps de símbols sovint estèrils que ens ocupa! Jordi Lara ha escrit un llibre fascinant, diferent de tots els altres que ens havia donat fins ara. ♦♦

EL LLIBRE DE JORDI LARA ÉS UNA SEMBLANÇA PARCIAL I INTENSA DE XIRINACS, PERÒ TAMBÉ ÉS UNA OBRA SOBRE EL PROCÉS D'INVESTIGACIÓ I ESCRIPTURA DE L'AUTOR

CRISTINA CALDERER

Ets fatxa?

JOAQUIM ARMENGOL

He llegit en alguna banda que els feixistes del futur no tindran aquell reconegut gest de militar dur, que seran homes i dones parlant de tot allò que la majoria vol sentir. De bondat i de família, de bons costums, de religió i d'ètica. En aquella hora fosca sorgirà el nou dimoni, i seran molt pocs els que percebran que la història s'està repetint. Són paraules que podria subscriure Jason Stanley en el seu magnífic assaig *How propaganda works. How fascism works* traduït, ves a saber per què, així: *Fatxa. Com funciona el feixisme i com ha entrat a la teva vida*, editat per Blackie Books i amb un pròleg d'incisiva ironia d'Isaac Rosa.

Fatxa és un assaig polític per a tothom que posa en relleu la malmesa democràcia liberal que tenim, molt amenaçada per polítiques feixistes que imposen una retòrica pe-

rillosament normalitzada que cal desemascarar. Sí, és veritat que no vivim en un règim feixista, ni als EUA ni a Europa, però estem tolerant (in)conscientment que ens governin aquestes polítiques, pas previ a la imposició d'un estat com a tal.

L'assaig analitza amb claredat com funcionen les polítiques feixistes que viuen i s'alimenten d'una reacció hostil contra la globalització, bàsicament per motius econòmics i culturals. Sorgeixen arreu polítics oportunistes que conviden la gent a mirar enrere de nou per revifar un fals passat mític, omplint el cap de la gent amb mites gloriosos, tot afirmant que els ideals liberals democràtics han debilitat la raó i la societat. Aquests polítics viuen d'exacerbar l'ansietat de la gent a base de sembrar la por, anunciant l'amenaça de la virilitat i la puresa de la nació. De fet, són mites que serveixen per ocultar a les persones els problemes reals als quals s'enfronten. Per

inconsciència, per ignorància, per bona fe anem acceptant fets i paraules que, en altres contextos històrics, per exemple durant el nazisme, ens escandalitzarien. Hem de tenir en compte que el feixisme mai mor, mai desapareix i, si pot, tornarà a imposar-se, de fet ja ho està fent, disfressat de democràcia.

Temor i ressentiment

Penseu on eren Donald Trump o Viktor Orbán fa pocs anys. Penseu on són ara, què diuen i què fan. Pretenen reformar la Constitució en sentit ultraconservador, limitar la llibertat de premsa, rebutjar els immigrants i legislar en contra dels treballadors mentre venen un passat mític, difonen teories conspiradores i *fake news* que intoxiquen qualsevol debat democràtic, es fan les víctimes, menyspreen els intel·lectuals, pregonen obertament la xenofòbia i l'antifeminisme, rebutgen la correcció política, es bur-

FATXA
JASON STANLEY
BLACKIE BOOKS
TRADUCCIÓ DE
LUCIA GIORDANO
240 PÀG. / 16,90 €

len dels col·lectius oprimits i humiliats, criminalitzen la dissidència, pretenen el desmantellament del sistema de benestar públic, el trencament de la cohesió social, etcètera. Són polítiques que sorgeixen de contextos d'incertesa econòmica, tot atiant el temor i el ressentiment dels ciutadans per crear discòrdia entre uns i altres, perquè l'objectiu polític feixista és la divisió entre “nosaltres” i “ells”, ja sigui en termes ètnics, religiosos o racials.

Jason Stanley descriu de manera preclara les tàctiques que usen els moviments feixistes en el seu camí cap al poder, la seva estructura, segurament amb la intenció de poder-lo detectar i combatre'l. Sabut això només cal preguntar-se quant de feixisme duem al nostre interior sense adonar-nos-en. ¿No és urgent verificar la salut democràtica de les institucions, dels partits polítics, dels mitjans de comunicació... abans no sigui massa tard? ♦♦